

Doma in po svetu

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV

Sen. Gary Hart napreduje v tekmi za demokratsko predsedniško imenovanje – Walter Mondale čaka na prihodnji torek

BOSTON, Mass. — Danes so neobvezne primarne volitve v Vermontu. Kot kaže, bo v demokratski stranki zopet zmagal 47-letni coloradski sen. Gary Hart, ki je že premagal svojega glavnega tekmeca Walterja Mondale v New Hampshiru in Mainu. Sam Mondale je priznal včeraj, da je Hart resen nasprotnik in da sam nima več proste poti do strankinega imenovanja. Mondale je rekel, da je storil veliko napako, ko ni odgovarjal na napade Harta, ki je Mondala označil za kandidata iz preteklosti, medtem ko je Hart sam baje kandidat bodočnosti.

Mondalova kampanjska organizacija računa na boljši uspeh prihodnji torek, ko bodo primarne volitve ali strankina zborovanja v devetih zveznih državah, med njimi v Massachusettsu, Georgiji, Alabami in na Floridi. Javna povpraševanja kažejo, da vodi Mondale v južnih državah, a v New Hampshiru takšna povpraševanja so dala napačen vtis o razpoloženju volivcev. Politični analitiki so presenečeni nad napredovanjem Harta, ker so prepričani, da je Hart dejansko malo znan volivcem, ki v veliki večini ne poznajo njegovih osnovnih stališč razen, da je liberalec.

O kandidaturi sen. Johna Glenna ni več veliko govora. Kot kaže, bo ohijski senator prisiljen zapustiti predsedniško kampanjo, morda po primarnih volitvah prihodnji torek. Drugi še aktivni demokratski kandidati nimajo sedaj več nobene možnosti. Vedno manj je slišati na primer o kampanji črnškega kandidata Jesseja Jacksona. Gre sedaj za borbo med Mondalom in Hartom.

Libanonska vlada preklicala pogodbo z Izraelom o umiku izraelskih čet – Nova pogajanja o koalicijski vladi

BEJRUT, Libanon — Včeraj je libanonska vlada pod pritiskom Sirije in domačih muslimanskih skupin preklicala pogodbo z Izraelom, podpisano 17. maja lani, po kateri naj bi izraelske čete zapustile Libanon v skladu z umikom sirijskih in PLO čet. Sirija in muslimanske skupine so nasprotovale tej pogodbi deloma zato, ker je pomenila uradno priznanje Izraela. V zameno za preklic bodo libanonske muslimanske edinice sponštovale premirje v državi, voditelji muslimancev pa se bodo udeležili pogajanj v Švici, namen katerih je koalicijska vlada. Sirija bo baje nadzorovala premirje z muslimanske strani ter podpirala pogajanja v Švici.

Včeraj so izraelska letala bombardirala položaje kakih 14 milj vzhodno od Bejruta. Izraelsko vojaško poveljstvo je povedalo, da so v omenjenih vaseh nahajali PLO gverilci. Znano ni, kako bo izraelska vlada reagirala na libanonski preklic pogodbe. Poročila, ki prihajajo iz Bejruta in Damaska danes zjutraj, trdijo, da so sirijske čete v stanju pripravljenosti.

Včeraj je bil ranjen v atentatu v Bejrutu ameriški polkovnik. Atentator se je približal polkovniku in ga trikrat ustrelil. Polkovnik sedaj okreva. Padel je pa francoski vojak v drugem atentatu. Francija je edina država, ki je sodelovala v mednarodni mirovni enoti, ki še ima svojo enoto v Bejrutu.

Predsednik Reagan včeraj sprejel v Beli hiši zahodnonemškega kanclerja Helmuta Kohla

WASHINGTON, D. C. — Včeraj je predsednik Ronald Reagan sprejel v Beli hiši zahodnonemškega kanclerja Helmuta

Kohla. Pogovor je trajal dve uri. V krajšem intervjuju z novinarji po srečanju, je Kohl dejal, da bi bil sestanek na vrhu med Reaganom in novim sovjetskim voditeljem Konstantinom Černenkom v interesu obeh velesil in tudi sveta. Reagan je rekel, da je sicer pripravljen na sestanek s Černenkom, a pod pogojem, da bo že v naprej gotovo, da bo sestanek koristen.

Kohl je rekel, da novo vodstvo v ZSSR pomeni možnost napredka v odnosih med Vzhodom in Zahodom. Zahodnonemški kancler že dalj časa zagovornja koristnost srečanja med Reaganom in sovjetskimi voditelji. Sam je že nekajkrat obiskal ZSSR.

Državnika sta govorila tudi o gospodarskih odnosih med ZDA in ZRN. Tu je Kohl zopet kritiziral ZDA zaradi visoke obrestne mere v Združenih državah, ki neugodno vpliva na gospodarstva zahodnoevropskih držav.

Iran pripravlja »ključno« ofenzivo zoper Irak – Zbranih do pol milijona vojakov – Iračani uporabljajo strupeni plin na bojišču

WASHINGTON, D. C. — Včeraj so v Pentagonu in State Departmentu potrdili poročila nekaterih zahodnih tiskovnih agencij, da pripravlja Irak največjo ofenzivo doslej zoper Irak. Kot kaže, imajo Iranci zbranih blizu fronte od 400.000 do 500.000 vojakov. Do ofenzive bo najbrž prišlo v prihodnjih dneh. Mnenje ameriških vojaških strokovnjakov je, da so Iračani v težavnem položaju in da bi lahko bila najnovejša iranska ofenziva usoden udarec za režim Sadam Huseina.

Včeraj je State Department uradno kritiziral Irak zaradi iraške uporabe strupenega plina zoper Irak. Izjava State Departmenta trdi, da so ZDA potrdile uporabo tega plina po neodvisnih poteh in niso vzeli v poštev trditve Irancev, ki so poslali nekaj od plina ranjenih vojakov na zdravljenje v Avstrijo in Švedsko. Iračani naj bi uporabili več strupenih plinov, a med njimi prevladuje iperit. Uporaba iperita je prepovedana na podlagi tako imenovane Ženevske konvencije iz leta 1925. Konvencijo sta podpisala tudi Irak in Iran.

Vodja desničarjev v El Salvadorju Robert d'Aubuisson ne more dobiti vizuma za obisk Združenih držav

WASHINGTON, D. C. — Predstavnik za tisk State Departmenta John Hughes je dejal včeraj, da so ZDA odklonile vizum voditelju desničarjev v El Salvadorju Robertu d'Aubuissonu. D'Aubuisson je predsedniški kandidat na volitvah, ki bodo v El Salvadorju 25. marca. Zaradi tega, je dejal Hughes, bi njegov obisk v ZDA ne bil koristen.

Nekateri v ZDA smatrajo d'Aubuissona za voditelja morilskih skupin, ki odstranjujejo levičarje in druge osebe, katere desničarjem niso všeč. Tako je d'Aubuisson osumljen odgovornega za atentata pred leti na el salvadorskega nadškofa. D'Aubuisson trdi, da so vse to le izmišljotine levičarjev.

Jaslice zakonite v božičnih razstavah, ki jih prirejajo mesta – Vrhovno sodišče ZDA glasovalo 5:4 za take razstave

WASHINGTON, D. C. — Včeraj je vrhovno sodišče ZDA glasovalo 5:4 v prid uporabe jaslic v božičnih razstavah, ki jih prirejajo ameriška mesta. Vključevanje jaslic v takih razstavah, je za večino sodnikov povedal načelnik vrhovnega sodišča Warren Burger, ne pomeni pospeševanja vere, niti ne krščanske vere.

Iz Clevelanda in okolice

Zajtrk DNIJ v nedeljo—

To nedeljo bodo postregli z zajtrkom z ometami in klobasicami v avditoriju pri Sv. Vidu člani Društva Najsv. Imena, ki letos obhajajo srebrni jubilej teh tako priljubljenih in tudi uspešnih zajtrkov. Serviranje bo od 8. zj. do 1. popoldne. Prispevek za odrasle je \$3, za otroke izpod 12. leta starosti pa le \$1.50. Pridite!

Postni čas se začne jutri—

Jutri je pepelnična sreda, začetek postnega časa, ki se bo končal na Veliko nedeljo, 22. aprila. Pepelnica je dan strogega posta in zdržka od mesa. Strogi post pomeni, da se smejo le enkrat na dan do sitega najesti in dvakrat kaj malega zaužiti vsi katoličani od izpolnjenega 21. do izpolnjenega 59. leta starosti. Na vse ostale petke v postu se morajo vsi katoličani od izpolnjenega 14. leta starosti zdržati od mesa.

Za koroške študente—

Za študente v Mohorjevih domovih v Celovcu je daroval g. John M. Petrič \$10 in sicer v spomin umrlemu Viktorju Blatniku. Prav lepa zahvala izreka pov. Mohorjeve J. Prosen.

Novi grobovi

Jennie Kastelic

V soboto, 3. marca, je v Wickliffe Country Place umrla 80 let stara Jennie Kastelic s 15303 Lucknow Ave., kjer je živela vse od 1940. leta, rojena v Sao Paulo, Brazilija, od koder je prišla v Cleveland 1. 1926, zaposlena pri Bishop-Babcock Co. 15 let, vse do svoje upokojitve, članica Oltarnega in rožnenskega društva pri Sv. Jeromu, ADZ št 1 in Maccabees št. 493. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. cesti danes, v torek, dopoldne ob 10.15, v cerkev sv. Jeroma ob 11., nato na Kalvarijo.

Michael J. Razum

V petek, 2. marca, je v Central Nursing Home v Chicagu, Ill. umrl 60 let stari Michael J. Razum, rojen v Uniontownu, Pa., od koder je prišel v Cleveland zelo mlad, zaposlen kot strojnik pri White Motor Co., veteran druge svetovne vojne, brat Mary Kremzar, Daisy, Williama, Georgea, Jean Segina in že pok. Ignatiusa, Frances House, Josepha in Katherine Kernc. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. cesti jutri, v sredo, zjutraj ob 8.45, v cerkev Marije Vnebovzete ob 9.30., nato na pokopališče Whitehaven. Na mrtvaškem odru bo danes, v torek, popoldne od 2. do 4. in zvečer od 7. do 9.

(dalje na str. 4)

Raznasalca iščemo—

Raznasalca za Ameriško Domovino iščemo za ulice E. 173, 174, 175, 176, 177, 179, Grovewood, Brian, Nottingham, Creekview, Dillewood in Delavan. Ako se zanimate, pokličite našo pisarno na tel. 431-0628 ali pa se oglasite osebno.

Bralcem—

Ker ima lastnik nujne opravke ta petek dopoldne, bomo tiskali petkovo A.D. že v četrtek pozno popoldne ali zvečer. Ako boste imeli kaj nujnega za objavo v petek, naprošeni ste, da to sporočite najkasneje do četrtega popoldne.

Rojstni dan—

Danes, 6. marca, praznuje svoj rojstni dan ga. Tillie Spehar. Čestitajo in ji želijo še mnoga zdrava in zadovoljna leta mož, ki se trenutno nahaja na Floridi, in sinovi! Tem čestitkom se seveda z veseljem pridružujemo tudi vsi pri Ameriški Domovini!

Spominski dar—

Vid Rovanešek, Sudbury, Ontario, Kanada, je daroval \$10 v sklad za tiskarski stroj v spomin g. Antona Štruklja, ki je umrl 7. januarja 1984 v Emily, Minnesota. Iskrena hvala!

Ali lahko pomagate?—

Tiskarna Ameriške Domovine potrebuje čiste, bombažaste cunje. Uporabljamo jih za čiščenje tiskarskega stroja. Lahko jih prinesite v našo tiskarno na 6117 St. Clair Ave. Hvala lepa!

Polensek jezen na župana—

Na sinočnji seji mestnega sveta so mnogi odborniki kritizirali župana Voinovicha — ki je bil v Washingtonu, D. C. — zaradi raznih pomanjkljivosti v mestni upravi, predvsem v zvezi s pluzenjem cest po snežnem viharju. Med kritiki je bil Michael Polensek, ki zastopa collinwoodsko vardo. Ogorčen je bil, ker otroci niso mogli v šolo Marije Vnebovzete pretekli petek zaradi obilice snega. Prejel sem kar 300 klicev po telefonu od občanov, je dejal Polensek.

VREME

Spremenljivo oblačno in vetrovno danes z le manjšo možnostjo naletavanja snega. Najvišja temperatura okoli 30 F. Deloma oblačno in hladno jutri z najvišjo temperaturo okoli 26 F. V četrtek pretežno oblačno in vetrovno z najvišjo temperaturo okoli 24 F. Za petek napovedujejo deloma sončno vreme z najvišjo temperaturo okoli 25 F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN 0164-680X)

James V. Debevec — Publisher
Dr. Rudolph M. Susel — EditorPublished Tuesdays and Fridays except first two weeks
in July and one week after Christmas

NAROČNINA:

Združene države:

\$28.00 na leto; \$14.00 za pol leta; \$8.00 za mesece
Kanada in dežele izven Združenih držav:
\$40.00 na leto; \$25.00 za pol leta; \$15.00 za 3 mesece
Petkova izdaja; \$15.00 na leto; Kanada in dežele izven
Združenih držav: \$20.00 na leto.

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$28.00 per year; \$14.00 for 6 months; \$8.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
\$40.00 per year; \$25.00 for 6 months; \$15.00 for 3 months
Fridays only: \$15.00 per year — Canada and Foreign \$20

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

No. 19

Tuesday, March 6, 1984

Zadoščenje po smrti

Eden najbolj sramotnih in podlih dogodkov ob koncu druge svetovne vojne je splošna znana vrnitev v roke Titovi politični policiji deset in deset tisočev protikomunističnih beguncev iz jugoslovanskega ozemlja, ki so se deloma iz odpora proti predstoječi komunistični diktaturi, ali pa iz strahu pred marksistično maščevalnostjo zatekli pod zaščito angleške armade na Koroškem. Med njimi je bilo poleg civilistov, žena in otrok, tudi okrog 12.000 slovenskih domobrancev, ki so pred Angleži položili orožje in se utaborili v proslulem Vetrinju, od koder jih je angleška vojaška oblast v celoti poslala nazaj Titu v roke.

O tem v slovenski zgodovini gotovo najbolj tragičnem dogodku se je veliko govorilo, veliko pisalo, debatiralo in zabavljalo zoper takratne slovenske politične voditelje ter jih obtoževalo brezbriznosti in nesposobnosti; in se je na široko obsojala angleška 'perfidnost', ki je z lažjo poslala v gotovo smrt vse tisoče mladih borcev zoper laž in nasilje v domovini.

Toda resnica, hčerka božja, je po skoraj 40 letih prišla na dan. Ruski grof Nikolaj Tolstoj, potomec slavnega pisatelja Leva Tolstoja se je sistematično zagrizel v dokumentarno razjasnjevanje doslej zmešanih in netočnih podatkov, ter iz do tega časa skrivnih vladnih dogodkov nesporno dognal resnico. V angleški reviji *Encounter* je maja 1983 objavil obširno razpravo o vračanju jugoslovanskih beguncev pod naslovom 'Celovška zarota', ki jo je v celoti v prevodu objavila *Svobodna Slovenija* v Buenos Airesu. Iz njegovih odkritij je razvidno in dokazano, da odgovornost za vračanje ne pade na angleško vlado kot celoto, temveč na rezidenčnega ministra pri zavezniškem poveljstvu v Caserti Harolda MacMillana in poveljujočega generala Alexandra. Ta dva sta ravnala v nasprotju z navodilom ministrskega predsednika W. Churchilla, ki se glasi: »Čete generala Mihajlovića, četniki in ostali jugoslovanski disidenti naj bodo smatrani za ujetnike in naj se z njimi temu primerno postopa. O njihovi končni usodi bo odločala vlada.« Podpisala sta odlok o vračanju dne 14. maja 1945, in to v zameno za umik partizanov iz Koroške.

V tem smislu je bila vsa afera okrog novega leta oddajana na londonski televiziji, in dne 3. januarja letos komentirana v londonskem listu *Times*, kjer se navajata kot krovca vračanja spet gen. Alexander in min. MacMillan. Informacije o tem so bile objavljene tudi v AD, uvodnik dne 14. februarja. Grof Tolstoj, ki zadevo še vedno raziskuje, je listu *Times* poslal pismo, v katerem Alexandra popolnoma razbremenjuje in nalago vso krivdo in odgovornost MacMillanu. Izvlečki iz zanimivega pisma se glasijo: »Dne 3. januarja ste v svojem listu objavili poročilo o BBC-jevem televizijskem sporedu z naslovom 'MacMillanova in Alexandrova povezava s Titovimi pobijanjmi', ki popisuje dogodka, ki so vodili v pokol tisočev jugoslovanskih beguncev, ki jih je britanska 8. armada leta 1945 izročila Titovi politični policiji... Zdaj sem prejel več pisem in telefonskih pozivov od ljudi, ki jih je zelo neprijetno zadela Vaša trditev, da je gen. Alexander prekršil navodila, ki jih je dobil iz Whitehalla in Washingtona in tako tisoče mož, žena in otrok poslal v brezobziren pokol.«

(dalje na str. 4)

Mimogrede iz Milwaukeeja

MILWAUKEE, Wis. - Vsi tisti, ki žive v prepričanju, da nastopi pomlad vedno 21. marca in nič drugače, se motijo. Včasih nastopi en dan preje ali en dan kasneje. Astronomsko gledano se začne spomlad tisti dan in uro, ko sonce na svoji poti od juga na sever prvič prekorači nebesni ekvator in stopi v znamenje ovna. V tem hipu izbruhne koledarska pomlad. Na severni polobli sta tedaj dan in noč enako dolga, to je pomladanski ekvinokcij ali enakonočje.

Stari slovenski narodnimi imeni za marec sta sušec in brezen. Sušec je pač suhi mesec, ko se zemlja posuši in jo je že mogoče obdelovati. Toda, pregovor pravi: Če se sušca da orati, aprila ti bo jokati. Glede imena »brezen« pa je znano, da ga je prvi zapisal Dalmatin v prevodu biblije leta 1584. Ime je očitno naslonjeno na brezo, ki daje v tem času bre-

Za Kozjance!

CLEVELAND, O. - John Petrič, naš znanec s 185. ceste, nam je posredoval sledeče pismo:

Dragi Kozjanci, kjer koli živite!

Po udaru strele lani spomladi, sta kozjanska zvonova utihnili.

Zvonik, katerega so zgradili naši predniki, se zdaj ruši na njihove grobove, kar prispeva k še bednejšemu izgledu naše že tako porušene in prazne vasi.

Predračun za najnujnejše popravilo znaša 22 milijonov starih din, katere moramo zbrati in letos spomladi opraviti dela, katera bi obvarovala zvonik še za nadaljnjih več desetletij.

Zato se obračamo na vse, ki jim je pri srcu naša domača vas, kjer v zavetju cerkve in zvonika počivajo naši predniki, da tudi iz spoštovanja do njih prispevamo v ta namen čimveč.

V pričakovanju Vaše pomoči se vam zahvaljujemo in lepo pozdravljamo.

Iniciativni odbor za Kozjane:

Firm, Franc
Vatovec, Albin
Tasič, Anica
Frank, Klara
Drožina, Jože in
Drožina, Miro

Ustanovljen je bil odbor, ki bo zbiral in potem poslal pomoč na omenjeno faro. Se-stavljajo ga sledeči:

Joseph Zadnik,
26900 Lake Shore Blvd.,
Euclid, OH 44132
Tel. 261-3481

Antonia Novak,
1000 Creekview Dr.,
Cleveland, OH 44119
Tel. 481-6887

Jennie Gerk,
9103 S. Highland,
Garfield Hts., OH 44125
Tel. 587-5433

zov sok in začne počasi zele-neti.

Razlagajo še, da je brezen-marec čas, ko se v naravi pre-buja sla po novem življenju, ko se mačke breznajo. Znano je tudi, če spomladi grmi, bo še grdo in mrzlo. Marčevski sneg je bajtarski (kajžarski) gnoj. Kdor spomladi ne seje, jeseni ne bo žel. Spomladi upa še stari kol, da bo ozelenel.

V tem mesecu je velik praznik v čast sv. Jožefu. Če je ta dan lepo vreme, veselo bo srce kmetovo. Če se na Jožefa vreme zvedri, prežene na letino kmetu skrbi. Če je na Jožefovo lepo vreme, bo tudi koruza obrodila lepo.

Lep pozdrav vsem Jožetom in Jožicam in vsem, ki imajo ta mesec rojstne dneve in godove! Vsem vse najboljše želje!

Pravijo, da so ženske bolj občutljive, kadar se vreme spreminja, kot so moški. Veliki, mršavi ljudje, bledoličniki, ki imajo slabo razvite mišice, dolge roke in noge, ozek prsni koš in nizek krvni pritisk, dosti bolj občutijo spremembe vremena kot krepki rdečeličniki. Ko začne barometer padati in se pripravlja slabo vreme, se revmatične bolečine povečajo kar za 100 odstotkov, prometnih nesreč je za 70 odstotkov več, in celo prezdojnji porodi se pojavljajo, kadar se zbirajo črni oblaki za nevihto. Večja je vlaga v zraku, več je napadov angine pectoris, srčnih napadov in seveda tudi glavobolov.

Za ljudi, ki trpijo zaradi vremenskih sprememb, priporočajo zdravniki v kritičnih obdobjih močno hrano z mesom, jajci in mlečnimi izdelki, kruh, testenine, sladkarije pa čim manj.

Pred časom sem naletel v tukajšnjih slovenskih časopisih, na velik reklamni oglas, vabilo za potovanje in obisk v Jugoslavijo, z geslom: »Pojdi z menoj«. Obisk je v organizaciji slovenskega društva USPEH. Med drugim bi v raznih krajih Slovenije prirejali tudi pevske koncerte.

Želim USPEH-u veliko prijetnih uric v starem kraju in veliko uspeha na koncertnih odrih. Pripominjam pa, da v Sloveniji ima vsaka večja vas ali fara svoj pevski zbor, te zборе pa vodijo poklicni organizatorji in pevovodje, zato so na visoki pevski ravni; mnenja sem, da mora zborovodja pevskega zbora USPEH prof. L. Muškatevc dobro pripraviti in izvežbati svoj pevski zbor in uspeh ne bo izostal.

To je ena stran oglasa, druga stran pa je, da dotični, ki je dal reklamne oglase v tisk, je v angleškem jeziku lepo in pravilno napisal, dočim v slovensščini tega ne morem potrditi. Naj povem, da slovenski jezik ni zato na svetu, da bi ga hote ali nehote omalovaževali in

mrcvarili. Površnost ni lepa čednost.

Znano je, da Ljubljancan nikoli ni bil ponosen na Ljubljano. Ponosni so bili samo šenklačani, trnovčani, vičani, šiškariji, šentpeterčani in barijani. Sam, kot stara ljubljanska srajca, pa sem bil za časa XIV. zimske olimpiade v Sarajevu, kjer je Ljubljancan Jure Franko (doma iz Nove Gorice! op. ur.) v težkem slalomu častno zasedel drugo mesto in s tem dobil srebrno kolajno, zelo ponosen, posebno še, ker je v zgodovini zimskih olimpijskih iger Slovenec Franko prvi osvojil olimpijsko kolajno v korist Jugoslavije.

Kot smo predvidevali, so ruski vzhodnonemški zimski atleti osvojili največ olimpijskih kolajn. Ameriški hokejisti, smučarji in drsalci so bili v začetku zelo slabo razpoloženi. Proti koncu pa so ameriški smučarji in drsalci osvojili 4 zlate in 4 srebrne kolajne, kar je prav dober izid.

Naj omenim še, da je v imenu jugoslovanskih zimskih športnikov, znani smučar Bojan Križaj pred olimpijskim mikrofonom izrekel športno zaprisego v slovenskem jeziku, pa se mu je iz Bog ve kakršnihkoli vzrokov malce zataknilo in je ni končal. K sreči drugi narodi tega spodrsaljaka niso opazili.

Ameriški novinarji in TV napovedovalci so bili mnenja, da je bila ta zimska olimpiada v Sarajevu najboljše organizirana in tudi najbolj zastražena, torej brez večjih nevarnosti.

Letos bomo imeli v Ameriki kar dve olimpiadi in sicer športno v Los Angelesu koncem julija in začetku avgusta, in politično, ki je že par mesecev v polnem teku in se bo končala šele prvi teden v novembru. Izgleda torej, da nas letos čaka veliko zabave, razburjenja, prešernega smeha pri zmagovalcih in jokajočih obrazov pri poražencih, povrh še nešteto žledodnih čirov!

Pred kratkim je predsednik vrhovnega sodišča ZDA Warren Burger ostro kritiziral nekatere naše advokate, ki se z vsemi sredstvi bore za hitro zmago na sodišču za hitro pridobitev denarja, ne pa za pravico in resnico. Večkrat se vprašamo, zakaj tako hitro narašča kriminal v Ameriki? Po mojem mnenju zato, ker vsak sodnik tolmači zakon in sodi po svoji pameti, zato, ker večina advokatov, kadar brani svoje osumljence, tolmačijo in izrabljajo zakone v svojo korist, ker v Ameriki je zločinec bolj zaščiten kot nesrečna žrtev.

Krivda je tudi na nas samih, na narodu, kateri je pomešan z vsemi vrstami ljudi, v nezaupanju eden do drugega. Zato ne poročamo policiji narejenih zločinov, še manj zločincev, ker nas je strah posledic

(dalje na str. 4)

Slovensko svetoletno romanje v Rim

JOLIET, Ill. - Zaradi boleznih svoje sestre sem se februarja napotil proti Sloveniji. Ker so Slovenci istočasno romali v Rim za sveto leto, sem se pridružil temu romanju. Obenem smo se sešli vice-postulatorji za Slomškovo zadevo z msgr. Jezernikom, o čemer bom poročal pozneje.

Slovenski v Ljubljani izhajajoči verski list *Družina* je pod vodstvom urednika dr. Draga Klemenčiča organizirala slovensko svetoletno romanje v Rimu in sicer od 22. do 26. februarja. Tega romanja so se udeležili vsi slovenski škofje, beograjski nadškof dr. Alojzij Turk in približno 1200 romarjev iz ljubljanske, mariborske in koprške škofije ter še drugi iz Koroške in Primorske.

Večina romarjev je prišla v Rim v sredo, 22. februarja. V četrtek smo vsi slovenski duhovniki somaševali s slovenskimi škofi, ko je ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar blagoslovil novo dozidane prostore Slovenika. Popoldan istega dne pa je bilo somaševanje s papežem duhovnikov raznih narodnosti; rekli so, da nas je bilo vse skupaj okoli osem tisoč duhovnikov!

V baziliki sv. Petra se je zbralo ob tej priliki tudi okoli 1200 Slovencev; ko smo se v procesiji podali proti oltarju, je v tej mogočni cerkvi zadonela slovenska pesem pevcev »Consortium Musicum« pod vodstvom Mirka Cudermana. Ob koncu te maše je papež pozdravil duhovnike v raznih jezikih, tudi v slovenskem!

V petek, 24. februarja, opoldan je bila avdiencia pri sv. očetu s slovenskimi škofi; ob tej priliki je zopet pel zbor Consortium Musicum. Ob tej priliki je sv. oče Janez Pavel II. govoril Slovincem okoli 20 minut v slovensčini. Popoldan ob peti uri smo se vsi zbrali v cerkvi Maria Majore, kjer je bil koprski škof dr. Jenko glavni celebrant. Prav v tej cerkvi so bili posvečeni prvi slovenski duhovniki za časa svetih Cirila in Metoda. V petek zvečer pa je pevski zbor Consortium Musicum pod vodstvom g. Cudermana priredil polifonični koncert v dvorani Aula Magna della Cancellaria. Bilo je krasno petje.

V soboto je bila sv. maša romarjev v cerkvi sv. Pavla. Jaz sem odšel iz Rima proti Ameriki v soboto opoldan.

Drugi romarji pa so se zbrali v nedeljo, 26. februarja, pri Sv. Petru, kjer je bila zadnja romarska maša. Tisto nedeljo popoldne so se romarji podali proti svojim domovom.

Skozi te romarske dneve so razne skupine obiskovale katacombe, ker zaradi velikega števila nismo mogli vsi naenkrat. Iz Amerike je bil v Rimu za to priliko tudi g. Francis Gaber iz Minnesote.

Moje poročilo je le ogrodje tega romanja; težko bi bilo opisati notranje doživljanje posameznega romarja, ko smo skupno s sv. očetom praznovali sveto leto odrešenja.

P. Atanazij

Koprška škofija

V začetku 1984 je bilo v koprsko škofijo inkardiniranih 185 duhovnikov. 143 jih deluje v dušnem pastirstvu v domači škofiji, 16 je upokojenih, 15 jih deluje zunaj škofije, deloma v Ljubljani, deloma v inozemstvu, 10 je zaposlenih v raznih skupnih službah.

V koprski škofiji delujejo trije duhovniki iz ljubljanske nadškofije in sicer v Malem semenišču v Vipavi. V škofiji živi in deluje 21 redovnih duhovnikov in sicer 6 frančiškancev, 5 kapucinov, 4 lazaristi, 4 salezijanci in 2 minorita. V bogoslovnem semenišču v Ljubljani je 19 bogoslovcev, eden je v Germaniku v Rimu, eden pavzira, eden služi vojaški rok. Prav tako služita vojaški rok dva abiturienta. V Malem semenišču v Vipavi imajo trenutno samo deset semeniščnikov.

Znova odprta kapucinska cerkev v Kopru

V *Kapucinskem vestniku* poročajo, da je bila v Kopru znova odprta za bogočastje nekdanja kapucinska cerkev ob proglasitvi za svetnika p. Leopolda Mandiča. Ta svetnik je namreč bival v kapucinskem samostanu v tem mestu od maja 1905 do septembra 1906.

Cerkev je posvečena sv. Marti in so jo zgradili kot zaobljubljeno cerkev leta 1621. Leta 1573 je namreč v mestu razsajala kuga in meščani so se zaobljubili, da postavijo oltar v čast sv. Marti in Mariji, če bolezen poneha. Pozneje so namesto oltarja zdra-

Pomlad prihaja

Že ptički pojó in zvončki cvetó.

Pomlad prihaja na zemljo.

Pri peči starček sedi, njegov pogled v okno strmi, v mislih obuje mlade dni...

Kako lepo je b'lo nekdanj, ko mlad je bil tudi on tedaj.

Še vedno upanje ne ugasne, saj imel je nekoč tudi lepe čase.

Utrujen sedaj zapre oči in sanja od mladih dni.

Josephine Knific

dili kar cerkev in je bila posvečena 29. avgusta 1621.

Samostan in cerkev so upravljali kapucini beneške province do leta 1945, ko so cerkev in samostan podržavili. Sedaj so pa na pobudo škofa Jenka cerkev restavrirali in oblast jo je vrnila škofiji za bogoslužje. Vendar kapucinov v Kopru ni več in cerkev upravljajo škofijski duhovniki.

Zbiranje odpadkov ekonomsko koristno

MARIBOR — V Sloveniji zadnja leta posvečajo veliko pozornosti in pomenu zbiranju odpadnih surovin. Ugotovili so namreč, da je to ne le smotrno in koristno, ampak tudi za sodelujoča podjetja čedalje bolj donosno. Tako je mariborsko podjetje Elektrokovina, v kateri je zaposlenih 3500 delavcev, lani zbralo 4546 ton odpadnih surovin.

Vrednost teh surovin znaša približno polovico mesečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih.

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu

Zbor Slovenska Pesem — Chicago-Joliet
priredi koncert v Torontu dne 31. marca 1984

S P O R E D

Dirigent: dr. Vendelin Špendov

Mešani zbor:

Slovenski svet (Vendelin Špendov)
Zbor romarjev (R. Wagner)
Jutranja (P. Jereb)
Pesem o rojstvu (koroška - Kramolc)
(Solo: Andrej Fischinger)
Va Pensiero (G. Verdi)
Nazaj v planinski raj (A. Nedved)
Zabučale gore (narodna - Špendov)
Turkina Slevici (Špendov)
(Solo: Nandi Puc, Andrej Fischinger)

Orkester:

Triglavska koračnica (Fučik)
Venček narodnih pesmi

Mladenke:

Ciganski otrok (narodna)
Kazen (Adamič)

Ženski zbor:

Gozdna samota (Špendov)
Tri kaplje krvi (S. Premrl)
Slovenka sem (A. Kosi)

Moški zbor:

Zbor vojakov (C. Gounod - iz Fausta)

Mešani zbor:

Jeftejeva prisega (H. Sattner)
(Solo: Freda Arko, Andrej Fischinger)
(Recitira: dr. A. Arko)
O mraku (G. Ipavec)
V dolinci prijetni (narodna - Adamič)
Pozimi parožice (narodna - Špendov)
Kaj veseli (B. Smetana)

Orkester, ki spremlja več pesmi, sestavljajo godbeniki iz Toronta in nekaj mladih članov zbora *Slovenska pesem*

V Chicagu bo koncert 7. aprila z nekaj sprememb.

Ana Gaber

Štiristo let stara pesmarica

LJUBLJANA — Ljubljanska založba Mladinska knjiga že več let izdaja zbirko Monumenta literarum slovenicarum, v okviru katerih izhajajo faksimili starih besedil. Sredi februarja letos je v okviru zbirke izšel njen 19. zvezek oziroma faksimile 400 let stare slovenske protestantske pesmarice, katere en izvod (od 12 ohranjenih) hranijo v Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu. Za faksimile so uporabili ta akademjski primerek.

Knjiga je spomenik najzgodnejše faze slovenske verzifikacije oziroma pesništva v slovenskem jeziku, spremno besedo zanjo pa je napisal dr. Jože Koruza.

Svinjske kože iz ZDA v Slovenijo in SFRJ

LJUBLJANA — Na podlagi posojila, ki so ga odobrili v ZDA, pogoje pa sprejeli v SFRJ, bodo prišle svinjske kože iz ZDA v Jugoslavijo. Vrednost posojila je 25 milijonov dolarjev. Rok posojila je triletno, s tem da ga bodo tovarne iz usnjarske predelovalne industrije vrnil v enem letu. Ko ga bodo tovarne po enem letu vrnil, se bodo lahko spet prijavile za novo tovrstno posojilo.

Kot kaže, so v ameriških

pristaniščih že začeli vkrcavati na ladjo prve količine svinjskih kož. Prva pošiljka, ki bo prispela v Slovenijo te dni, bo tehtala okoli 900 ton v vrednosti približno milijon dolarjev. Za posojilo se je doslej prijavilo 9 jugoslovanskih podjetij, od teh šest slovenskih: IUUV Vrhnika, Utok Kamnik, Peko Tržič, Konus Slovenske Konjice, Tovarna obutve Novo mesto in Toko Domžale.

Posojilo je bilo odobreno lani, vendar so nastali zapleti, ki so jih mogli šele zadnji čas odpraviti. Posojilo bo v ZDA posredovala Jugobanka-združena banka Beograd, operativne posle pa bo opravljala Jugobanka-temeljna banka Ljubljana.

Evropa v kopalkah Beti iz Metlike

METLIKA — Eden največjih proizvajalcev kopalk v Evropi je metliška tovarna Beti. Letos bo tovarna izvozila nekaj več kot milijon kopalk, od tega 700.000 na konvertibilni trg. To pa pomeni, da bodo v Beti prodali na tuje okoli 70 odstotkov vse svoje izdelave kopalk in na konvertibilni trg več kot vsi drugi proizvajalci kopalk v SFRJ skupaj.

V črnomaljskem in metliškem obratu konfekcije dela kopalke okoli 300 zaposlenih. Tu izdelujejo tudi več kot 300 različnih modelov tekstila, ki ga potrebujejo za kopalke.

FUNERAL
HOME

Dostojanstvena postrežba po zmerni ceni

Jedilne in družabne sobe na razpolago

28890 Chardon Rd., Willoughby Hills

(1 Block East of Bishop Rd.)

585-5100

Susan Zak Cosic - Funeral Director

Mimogrede iz Milwaukeeja

(nadaljevanje z 2. str.)

maščevanja. Poglejmo naše verske in šolske vzgojitelje, naše kulturne ustvarjalce, čitajmo naše časopise, poslušajmo naše TV komentatorje, poslušajmo naše letošnje predsedniške kandidate. Vsi so levo usmerjeni, pa niso niti komunisti, niti niso plačani od komunistov. To so naivni sopotniki komunizma, zelo ambiciozni, študirani ljudje in levo usmerjeni voditelji, ki hočejo radi svojih preveč razvitih možganov ustvariti v Ameriki nov politični sistem, ki bi bil malce rdeče pobarvan in v katerem bi bili liberalni voditelji in voditeljice absolutni gospodarji na političnem, kulturnem in gospodarskem polju. Ta pot bi bila zelo nevarna današnji ameriški demokraciji in svobodi, ker razjeda državne zakone, razjeda dušo človeka, ustvarja malodušnost, in prikazuje svetu, da je ameriški narod brez vsake ideje, brez vsake volje do kakršnekoli borbe za ameriško demokracijo in svobodo. Upam in prepričan sem, da bo ameriški narod pri letošnjih

volitvah z ogromno večino odklonil liberalno politično propagando in podprli in glasovali za ponovno izvolitev sedanjega predsednika R. Reagana in podpredsednika G. Busha!

(Kot urednik moram tu poudariti, da so mnenja zvestega dopisnika L.G. res njegova in ne moja oz. listova. Greo vsekakor predaleč – to je moje mnenje. Kot da je vsakdo, ki ni pripravljen stoočstno odobravati Reaganove politike doma ali na tujem nekaj »sopotnik« komunizma. Nimam namena se tu spustiti v polemiko, trdil pa bi, da je nesposobnost Reagana v zunanji politiki skoraj tako očitna, kot je bila Carterjeva. Ur.)

Nekam čudno se mi zdi, da vsega iznajdljivi ameriški in evropski novinarji niso v dolgih mesecih dognali, kakšna bolezen muči sovjetskega voditelja Andropova. Nič čudnega se mi ne zdi, če ruski narod ni vedel, da je Andropov poročen, da ima otroke, in da so videli Andropovo ženo še le na pogrebu. Strašno pa se čudim našim in evropskim novinar-

jem, da tega niso vedeli, ko v Ameriki vedo za vsak korak, ki ga napravi predsednik in njegova žena. Ni dovolj, da imaš prav, imeti moraš tudi moč. In v Kremliju vlada moč!

Mnogo je novinarjev v Ameriki, ki vedno govore in pišejo, da je pri nas svoboda govora in tiska v veliki nevarnosti. Prav tako so nekatere ženske, ki agitirajo za ERA in ki trdijo, da so ženske pravice v nevarnosti in se noč in dan bore za pravno enakopravnost z moškimi. Vsega tega je

V Bostonu postavljena poslovna zgradba, ki se sama greje in hladi – brez goriva

Naravni zakoni so neizprosni in jasno pričajo, da iz nič ni nič, pa vendar se strokovnjaki poskušajo približati vsaj tistemu, da bi iz nečesa pridobili čimveč, če že ni mogoče narediti tako imenovani »perpetuum mobile«.

Te težnje so še posebno žive v energetiki, ki trdo tišči za vrat človeštvo, da že težko diha. Zato gre res pozdraviti dosežek strokovnjakov iz Bostona, ki so postavili prvo zgradbo na svetu, ki se bo ogrevala tako rekoč sama iz sebe. Z veliko iznajdljivostjo so skonstruirali ogrevalni sistem, ki zbira odhodno toploto najrazličnejših naprav, od računalnikov do avtomatov za kuhanje kave, pa tudi toplote, ki jo oddaja okoli 2.000 službenec, ne zanemarja.

To skorajda sanjsko poslovno zgradbo so odprli pred nedavnim v Bostonu. Osemnadstropno zgradbo so postavili tako, da bo po svojih izolacijskih lastnostih ustrezno varovala samogrevalni sistem, ki deluje na osnovi toplotne črpalke. V temeljih stavbe so vgrajeni veliki bazeni za vodo, v katerih se shranjuje toplota in seveda tudi črpa, kadar je potrebno.

Skozi vse prostore je razpeljan odjemalni sistem, ki odvaža odvečno toploto strojev in ljudi in jo ali shranjuje v podzemnih bazenih ali pa jo porabi za ogrevanje prostorov. Sistem je zgrajen tako, da deluje skozi vse dni, tudi ko delo miruje.

Omeniti je treba, da načrtovalci niso spregledali možnosti uporabe sončne energije. Zgradba je opremljena tudi s sončnimi kolektorji, ki dajejo energijo za ogrevanje sanitarne vode. Poleti pa deluje ohlajevalni sistem, ki je v bistvu le „obrnjen“ ogrevalni sistem, se pravi, da presežka toplote ne vodijo v podzemeljske bazene, marveč ga odvajajo na prosto.

Res je pa tudi, da delovanje tega sistema povzroča stroške. Predvsem gre za porabo električnega toka, ki poganje številne ventilatorje, senzorje, zračne črpalke in računalnik, ki nadzoruje in krmili celoten sistem. Vendar končni obračun kaže, da bodo prihranki v celoti precejšnji, blizu 400.000 dolarjev.

In še nekaj. Ogrevalno-ohlajevalni sistem je cenejši,

preveč v Ameriki. Spomnil sem se, da so katoliški misijonarji hodili in še hodijo oznanjati katoliško vero med pogane v vseh koncih sveta. Prepričan sem, da bi nekateri novinarji in nekatere ženske voditeljice ogromno koristili in koristile zaslužjenemu svetu, če bi se podali oznanjati demokracijo, svobodo, mir in žensko enakopravnost v Rusijo, Iran in še kam drugam. V teh deželah je še neobdelano polje, tu je treba začeti orati in se boriti za človekove pravice – ne v Ameriki!

A.G.

kot bi bila postavitev običajnega ogrevanja in hladilnih naprav. Tu je prihranek vreden kar cel milijon dolarjev.

Nova marina v Rovinju

ROVINJ — Ob celotni jadranski obali opazujejo izredno gnečo in veliko zanimanje tujih turistov za usluge v pristaniščih za jahte. To je spodbudilo slovenska podjetja, ki se ukvarjajo s turizmom, da gradijo nove marine s številnimi privezi, primerni za jahte.

Delavci Gradisove gradbene enote iz Maribora gradijo v Rovinju novo marino s 396 privezi in vsemi spremljajočimi objekti.

Novi grobovi

(nadaljevanje s 1. str.)

Nettie Modic

Umrla je Nettie Modic, rojena Vainer, vdova po pok. možu Paulu J., mati Mildred Barba, Paula A., Roberta in Harolda E. (pok.), 6-krat stara mati, 5-krat prastara mati. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. cesti jutri, v sredo, dopoldne ob 9.30 na pokopališče Lake View. Na mrtvaškem odru bo nocoj od 7. do 9.

Ivan Petrič

Umrl je Ivan Petrič, mož Marije, roj. Rožnik, oče Marinke, Jankota, Stefanije Kristof in Marijana (pok.). Pogreb bo iz Zak pogrebnega zavoda, 6016 St. Clair Ave., danes, v torek, v cerkev sv. Vida dopoldne ob 10. in od tam na pokopališče Vernih duš.

Stephanie Miller

Umrla je Stephanie (Lillian) Miller, rojena Murgel, vdova po pok. možu Gordonu (p.d. Harold), sestra Vere Jarc,

Emily Jarc, Lillian Ciancibelli, Caroline Fink (Fla.) ter že pok. Johna in Emila. Pogreb bo iz pogrebnega zavoda Zak na 6016 St. Clair Ave. v četrtek, 8. marca, dopoldne ob 9.30, v cerkev sv. Vida ob 10., nato na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo nocoj od 7. do 9. ter jutri, v sredo, popoldne od 2. do 4. in zvečer od 7. do 9.

Mary Popotnik

V četrtek, 1. marca, je v Euclid General bolnišnici umrla 86 let stara Mary Popotnik, prej bivajoča na Carl Ave. in na 18715 Muskoka Ave., rojena Fink v Podturnu pri Novem mestu, od koder je prišla v Cleveland l. 1926, vdova po pok. možu Franku, mati Frances Kristoff, Alice Strancar (pok.) in Franka, 8-krat stara mati, 11-krat prastara mati, sestra Louisa (pok.) in Angele Nardin (Jug.), zaposlena pri Enamel Products Co. 6 let, do svoje upokojitve l. 1960, članica SNPJ društev št. 5 in 28. Pogreb je bil iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. cesti včeraj, v ponedeljek, v cerkev Naše Gospe Pomočnice in od tam na pokopališče Vernih duš.

MALI OGLASI

Spalnica – V najem

Poštenemu moškemu ali ženski se odda lepa spalnica soba z vsemi ugodnostmi.

Pokličite 431-0628

(19-20)

Apt. for Rent

4 rooms up. Grovewood area. Appliances and carpeting inc. No children. No pets. \$240 per month.

531-1220

Če potrebujete bolnišnico strežnico ali varuhinjo, kličite 341-5926.

(19-20)

Apt. for Rent

1 & 2 bdrm. apt. Lakeshore & E. 185th. Adults. No pets. 398-9579. Also want custodian couple.

(18-21)

WANTED

First floor room/board for 67 year old American-Slovenian man, who uses a walker and needs a little care.

Call 261-2374.

(16-19)

WANTED

Mature lady for cooking and light housekeeping in Willoughby Hills area.

541-6620

(17-20)

House For Sale

Euclid brick, off Chardon Rd. A-1 condition. Priced to sell. Call 235-2931

(12-19)

Zadoščenje po smrti

(nadaljevanje z 2. str.)

»Več kot deset let sem posvetil intenzivni raziskavi o tej skrivnostni in sramotni žaloigri, na temelju katere morem kategorično izjaviti, da so obtožbe proti generalu Alexandru popolnoma napačne... Chuchillova navodila so bila kršena in Alexandru se je nekdo lagal, kakor se bo pokazalo, ko bom kmalu objavil vsa dejstva...« Tako je pisal Tolstoj uredništvu londonskega *Timesa*.

Vsa teža 'Celovške zarote' pade na Harolda MacMillana, rezidenčnega ministra v italijanski Caserti, ki je pozneje postal vodja Toryjev in britanski ministrski predsednik, in je v visoki starosti še živ, dočim je maršal Alexander že umrl.

Mi te tragične in grozotne dogodke spet opisujemo zato, da bi se pokazalo, kako po krivici so bili sojeni in obsojeni od slovenske javnosti vseh političnih in nazornih smeri trije častitljivci, neomadeževani in etično visoko stoječi glavni igralci v vetrinjski tragediji: general Alexander, minister dr. Miha Krek in tedanji predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Jože Basaj.

O gen. Alexandru smo do sedaj vedeli le, da je prišel v Vetrinje, kjer mu je dr. Valentin Meršol razložil položaj in generala nagnil, da je ustavil vsako nadaljnje neprostovoljno vračanje slovenskih beguncev. Sedaj se pa odkriva, da so Alexandra sploh nalagali, da je pristal na vračanje v nasprotju s Churchillovimi navodili. Kako se je Miha Krek trudil iz Rima, da bi preprečil najhujše, je razvidno iz njegovih mnogih pisem, prošenj in protestov, ki jih je pa – zaradi nepoznanja skrivnostne MacMillanove vloge – pošiljal na napačna mesta, zlasti v London, katerega je MacMillan vodil za nos. Zadnjih 18 let njegovega življenja sem bil z dr. Krekom v tesnih stikih in vem, kako težko je nosil obtožbo, da ni mogel več storiti za slovenski begunski problem in njega usodne posledice. Sedaj, dolgo po smrti (umrl je l. 1969) se nesporno izkazuje tedanja situacija, ki mu daje veliko zadoščenje za krive domneve neučinkovitosti njegovih naporov.

Tretji mož, ki dobiva zaslužno zadoščenje, je rajni dr. Joža Basaj, kateremu je bilo usojeno pogoltniti marsikatero pikro opazko na račun svojega brezplodnega, vztrajnega a poniževalnega posredovanja pri angleških vojaških oblasteh v Celovcu. Kot predsednik Narodnega odbora je s svojimi sodelavci dan za dnem presedaval ure in ure na komandi, da bi interveniral za domobrnce, pa redno odhajal praznih rok. Sedaj vemo, zakaj. Zarota je bila spočeta v Caserti in jo je MacMillan prinesel v Celovec že izdelano z naročilom, da se izvede. Kaj so pomagale vse intervencije pri celovških oblasteh! Dr. Basaj je mnogo trpel, bridko trpel; komunisti so mu umorili dva vrnjena sinova, a mu ni bilo dano dočakati razglasitve resničnih dejstev celotne tragedije, kakor tudi je hrepenel po odkritju resnice. Sedaj se je razcvetela roža mogota zadoščenja na njegovem grobu pri Št. Jakobu v Rožu.

L. P.

Grdina Pogrebna Zavoda

531-6300

17010 Lake Shore Blvd.

431-2088

1053 E. 62nd St.

Grdina Trgovina

S Pohištvom

531-1235

15301 Waterloo Rd.

Kanadska Domovina

Iz slovenskega Toronta

ZADRUŽNA KOLONA

Vršil se je Občni zbor Slovenske Hranilnice in Posojilnice J. E. Kreka, ki je na tem občnem zboru praznovala svojo 30-letnico obstoja.

V lepo okrašeni dvorani se je 29. januarja 1984 v prijaznem razpoloženju zbralo nad 300 članov, da bi slišali poročila odbornikov in določili smernice za bodoče delovanje.

Poročila vseh treh odborov so pokazala, da je tudi v zadnjem letu zadruga rastla po številu članov (nad 4000), kakor tudi po premoženju (nad 10 milijonov dolarjev). Da je bilo poslovanje finančno uspešno, je pokazal letni dobiček, ki je v preteklem letu dosegel že astronomsko številko skoraj enega milijona dolarjev.

Pri volitvah sta bila ponovno izvoljena g. Frank Stražar v ravnateljski odbor in g. Vilko Čekuta v nadzorni odbor. Na novo pa gđč. Mili Kus v ravnateljski odbor in g. I. Cestnik v kreditni odbor (»da se pomladijo odbori«, kot je omenil predsednik g. L. Žižek).

Pri slučajnostih je občni zbor skoraj soglasno (le par glasov je bilo proti) izglasoval za svojo 30-letnico jubilejno darilo \$5.000.00 za »zaslužne slovenske ustanove« iz hvale-

žnosti, da nosi slovensko ime v svojem naslovu.

Za zaključek poslovnega dela občnega zbora je ravnatelj in tokratni predsednik g. Žižek imel govor o Janezu E. Kreku, ki je bil v celoti objavljen v *Kanadski Domovini* pretekli torek, 28. februarja 1984.

»Businessu« je sledil kulturni del proslave. Deset deklet je v narodnih nošah, pod vodstvom gđč. Francke Žejn in ob spremljavi Vilija Bostjančiča na harmoniki lepo zapelo tri slovenske pesmi; plesna skupina Nagelj pod vodstvom g. Soršaka je dvakrat zaplesala; nato sta pa razveselila občinstvo gg. Andrej Stražar in Milan Vinčec s prijetnim šaljivim kupletom na splošno zadovoljstvo občinstva. Na klavirju ju je spremljal njun komponist in pevovodja g. Drago Ložar iz St. Catherines.

Vsemu temu programu, ki je trajal nad tri ure, a je bil še prekratek, je sledila obilna zakuska, ki je vse prisotne spravila v še boljšo voljo. Vsi udeleženci so se poslovili v veseljem razpoloženju, mnogi z opazko, da je bil 31. letni zbor Slovenske Hranilnice in Posojilnice J. E. Kreka najboljši v njeni zgodovini.

Še na mnoga leta, slovenska zadruga J. E. Kreka!

Zapisal „Zadrugar“

†Berta Marjola Mauko

Dne 14. februarja 1984 je po dolgi, težki in neozdravljivi bolezni umrla ga. Berta Mauko v njenem 61. letu. Blaga pokojnica je bila med begunci, ki so po tragiki medvojnih dogodkov pristali v Kanado. Vedno je imela posluh za slovensko stvar in njeno deklško ime M. Šešerko zasledimo med ustanovitelji Hranilnice in Posojilnice J. E. Kreka v letu 1953.

Kot premnoge begunke, je njeno prvo delo bilo služkinja. Prav kmalu pa je pokazala njeno veliko sposobnost, ko je odprla in dolga leta vodila lastno restavracijo Tiroler House na Bay Ave. v Torontu. Ravno ko sta si s soprogom g. V. Mauko-m, urednikom *Slovenske Države*, uredila zasluženi pokoj, jo je ugrabila neusmiljena usoda.

Velika udeležba pri pogrebnih svečanostih je bila živa priča velikega spoštovanja, ki ga je pokojnica uživala med nami. Možu Vladimirju, sinu Andreju in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

OLIMPIJSKI OGENJ

je ugasnil in XIV. zimske olimpijske igre so zgodovina. Brez dvoma so bile te sarajevske igre doslej največje po številu udeležencev in, kot trdijo, doslej najbolj organizirane. Vreme je nagajalo kot za stavo in so morali radi ogromnih količin snega in divjih vetrov proge dnevno čistiti in ponovno pripravljati, medtem pa prelagati datume zlasti tekem v alpskem smučanju, smuku in slalomu.

Končna lestvica olimpijskih uspehov je znana. Največ zlatih medalij si je priborila Vzhodna Nemčija in to 9, Sovjetska zveza 6, po 4 pa ZDA, Finska in Švedska, 3 Norveška, po 2 pa Kanada, Švica in Zahodna Nemčija. Vseh skupaj si je sicer Sovjetska zveza priborila največ medalij – 25 –, a le eno več kot mala Vzhodna Nemčija. Ruski uspehi na zimskih olimpijskih igrah upadajo. L. 1976 so si Rusi pritekmovali 12 zlatih medalij, l. 1980, v Lake Placidu, 10, letos pa samo šest. Tudi v športu je dokaz, da z njeno politično ureditvijo ni vse mogočno in rožnato, zlasti ne v športu, ki je bil in naj bi bil njihova največja reklamna veja.

Smuške panoge so za gledalca poleg hokeja in drsalnih panog najbolj privlačne in najbolj razburljive, in vprav s temi je bilo radi vremena največ težav. Ves prvi teden je

(dalje na str. 6)

IZ SLOVENSKE PISARNE

Na policah Slovenske pisarne čakajo še sledeče publikacije na kupce in bralce:

Iz založbe Družbe sv. Mohorja v Celovcu:

ŠKOF ROŽMAN, dr. Jakob Kolarič, trije deli skupaj, vez. \$45.00. Dobi se tudi samo II. in samo III. del, \$7.00 in \$15.00.

OD DNJEPRA DO PIAVE, \$2.00.

PRATIKA 1984, \$2.00.

O škofu Frideriku Baragi:

BARAGA USLIŠUJE, dr. Filip Žakelj, \$5.00.

BARAGO NA OLTAR, dr. Filip Žakelj, \$5.00.

BEREM O BARAGI, dr. Filip Žakelj, \$5.00.

PO BARAGOVIM DEŽELI, Tone Zrnec, \$5.00.

SHEPHERD OF THE WILDERNESS, \$5.00.

Razno:

PERO IN ČAS II. Mirko Javornik, br. \$20.00.

PREGLED NOVODOBNEGA SLOV. KATOLIŠKEGA GIBANJA, msgr. Matija Škrbec, I. in II. del, \$2.50 vsak. KRIVDA RDEČE FRONTE II. in III. del, Matija Škrbec, \$2.00.

BRONASTI TOLKAČ, Humbert Pribac, pesmi iz Avstralije, \$4.00.

BEŽNA SREČANJA, dr. L. Čepon. Srečal se je z verami Indije, južnoazijskih dežel in Japonske. \$5.00.

O revoluciji med vojsko:

ODPRTI GROBOVI, Franc Ižanc, III. in IV. del, vsak \$6.00.

PRAVI OBRAZ OF, Miha Marjan Vir, II. in III. del, vsak \$6.00.

REVOLUCIJA POD KRIMOM, Janez Klemenčič, Ciril Milavec in dr. Filip Žakelj. Dokument št. 3, cena \$5.00.

TABORIŠČNI ARHIV PRIČA, dr. Filip Žakelj, kot Dokument št. 4, cena \$5.00.

TABORIŠČNI ARHIV PRIČA, dr. Filip Žakelj, kot Dokument št. 5, cena \$5.00.

TABORIŠČNI ARHIV PRIČA, dr. Filip Žakelj, kot Dokument št. 7, cena \$5.00.

REVOLUCIJA V HOTEDERŠCI, Siena Blažič, cena \$5.00.

V ROGU LEŽIMO POBITI, Tomaž Kovač, cena \$2.00.

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO, Matjaž Klepec, cena \$2.00.

THE GLIMMER OF HOPE, Jože Komidar, \$8.00.

Iz povojnih časov:

MATER & MAGISTRA, okrožnica papeža Janeza XXXII. o modernem razvoju družbenega življenja v luči krščanskih načel. Okrožnico je pripravila v slovenščini „Družabna pravda“. Cena \$1.00.

O KLJUČNIH VPRAŠANJH RANE KARANTANSKO-SLOVENSKE ZGODOVINE, Franc Jeza, cena \$10.00.

ALTERNATIVA, Franc Jeza, zbornik za družbena vprašanja, \$6.00.

INICIATIVA, Franc Jeza, zbornik za družbena vprašanja, \$6.00.

DEMOKRACIJA, Franc Jeza, zbornik za družbena vprašanja, \$6.00.

AKCIJA, Franc Jeza, zbornik za družbena vprašanja, cena \$6.00.

NEODVISNA SLOVENIJA, zbornik za družbena vprašanja, cena \$6.00.

Za naročila po pošti je treba gornjim cenam priložiti še poštnino.

(Bo še)

Uprava Slovenske Pisarne
618 Manning Ave., Toronto, Ont.
M6G 2V9

Otmar Mauser:

V znamenju srpa in kladiva

V znamenju srpa in kladiva, rdeča tovarišija si napiva, povsod v svetu s stisneno pestjo, na krvavo revolucijo poziva.

Tovariš Matej Bor je v Sloveniji zapel:

»Razpnite čez ves svet vešala!

Vaš bog so: rop, požig, umor!

Divjajte! Kri je zakričala!

Glavo je dvignil v nas upor!

Hural! Rdeči pionirji!

V temelje, oboke –

bombe, ekrazit!

Jutri – rdeči inženirji

skozi slavoloke novi svet gradit!

Partizan!

Rušil! Razdiraj! Hural!»

Kdo v tem še vidi domoljubje? –

Opevano svobodo, ki nikjer je ni –

in za katero stekli potoki so krvi

za laž veliko, ki človeštvu zdaj preti?

Čez Azijo rdeča zvezda je razlila svojo kri,

v El Salvadorju in Afriki Mateja Bora pesem se

ponavlja,

poziv na rop, požig in umor se obnavlja,

ki nekdanj Slovencem so prinesli težke dni.

Ubog razum, ki do zdaj še ni spoznal,

ambicije rdečih gospodarjev,

ki igrajo vlogo množičnih grobarjev,

da Marksizem svetu bi zagospodoval.

A ob koncu mavrice rdeče,

le suženjstvo vse čaka;

to je usoda narodnjaka,

ki v Marksizmu išče svoje sreče.

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

MAREC

10. — Pevski zbor Glasbena Matica priredi koncert z večerjo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igra Slogar orkester.

11. — Društvo Najsvetejšega Imena pri Sv. Vidu priredi vsakoletni zajtrk s klobasicami in omletami (pancakes and sausages) v farni dvorani, od 8. zjutraj do 1. popoldne.

24. — Slovensko-ameriški Primorski klub priredi večerjo s plesom v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igra Tone Klepec orkester.

31. — Slovenski narodni dom priredi večerjo in program ob Domovi 60-letnici oziroma 70-letnici.

31. — Zbor Slovenska pesem priredi koncert pri Brezmadežni s čudodelno svetinjo v New Torontu, Kanada.

APRIL

1. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

7. — Pevski zbor Jadran priredi koncert v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

7. — Zbor Slovenska pesem priredi koncert pri Sv. Štefanu v Chicagu. Pričetek ob pol osmih.

14. — Fantje na vasi, Toronto, priredijo koncert v cerkveni dvorani na Brown's Line. Začetek ob 7. zv.

15. — Dramatsko društvo Lili-ja poda Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«, v Slovenskem domu na Holmes Ave.

28. — Tabor DSPB Cleveland priredi svoj pomladanski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

MAJ

12. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi Materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

13. — Slovenska šola pri Mari-ri Vnebovzeti priredi Materinsko proslavo v šolski dvorani. Pričetek ob 3. uri popoldne.

**Rojakil Priporočajte
Ameriško Domovino
svojim slovenskim
prijateljem in znancem!**

20. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi Materinsko proslavo.

26. — Pevski zbor Korotan priredi pomladanski koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Po koncertu igra orkester Veseli Slovenci.

27. — Društvo SPB Cleveland obhaja slovenski spominski dan za vse žrtve vojske in komunistične revolucije s sv. mašo ob 11.30 pri Lurški votlini na Chardon Rd.

28. S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi Spominski dan proslavo.

JUNIJ

3. Otvoritev Slovenske pristave.

16. in 17. — Tabor DSPB Cleveland poda spominsko proslavo za vse pobite slovenske domobrance, četnike in vse žrtve komunistične revolucije, na Orlovem vrhu Slovenske pristave.

24. — Slovenska šola pri Mari-ji Vnebovzeti priredi piknik na Slovenski pristavi.

24. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi prvi piknik v Triglavskem parku.

30. — Slomškov krožek priredi romanje v Lemont.

JULIJ

8. — Misijonska Znamkarska Akcija ima piknik na Slovenski pristavi.

13., 14. in 15. — Poletni festival pri Sv. Vidu.

22. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi misijonski piknik v Triglavskem parku.

29. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

AVGUST

12. — Belokranjski klub priredi piknik na Slovenski pristavi. Igra Toni Klepec orkester.

19. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi drugi piknik v Triglavskem parku.

SEPTEMBER

15. — Slovenska folklorna skupina Kres priredi program slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

16. — Oltarno društvo fare Sv. Vida priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu.

16. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

23. — Društvo SPB Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

23. — Slovenska folklorna skupina Kres ponovi program slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

29. in 30. — Ohijjska KSKJ federacija praznuje 90. obletnice ustanovitve KSKJ, v avditoriju pri Sv. Vidu.

(Nadaljevanje s 5. str.)

snežilo, vmes je pihal močan veter, organizatorjem pa je pomagalo več tisoč prostovoljcev in predvsem vojaštvo tako, da so bile proge z ozirom na vremenske težave večinoma res odlično pripravljene. Vsa čast in pohvala prirediteljem!

Vsake olimpijske igre prinesejo presenečenja in seve razočaranja. In obojega je bilo tudi letos veliko in preveč. Pri tekmovanjih gre za enkratno zmago in to lahko doseže mimo vseh predvidenih favoritov navadno skoro neznan tekmovalc. In tod so tudi Amerikanci doživljali res razočaranja. Pa tudi Avstrijci, Kanadčani in zlasti Rusi.

Začelo se je s hokejem. Amerikanci so po 4 letih, radi »čudežne zmage na olimpijskih igrah 1980.« še vedno plivali v zadovoljstvu in ponovnem pričakovanju vsaj ene medalije, če že ne ponovno zlate. Medalije pa so samo tri, moštev je bilo kar 12. Po 200 treningih in 65 tekmah z domačimi in mednarodnimi moštvi, so bili kar najbolje pripravljani. In morda malo preveč samozavestni.

Kot prvega nasprotnika so srečali Kanado. Niso je imeli

30. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi Vinsko trgatev v Triglavskem parku.

OKTOBER

6. — Fantje na vasi priredijo 7. letni koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7. uri. Za ples igra Alpski sekstet.

20. — Tabor DSPB Cleveland prireja svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave.. Za zabavo in ples igra orkester Veseli Slovenci.

20. — Pevski zbor Glasbena Matica priredi koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

21. — Občni zbor Slovenske pristave.

28. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

NOVEMBER

3. — Štajerski klub priredi veselo Martinovanje v dvorani sv. Vida. Igrajo Veseli Slovenci.

10. — Belokranjski klub priredi Martinovanje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

10. — Pevski zbor Jadran priredi svoj jesenski koncert v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

11. — Slovenski šoli pri Sv. Vidu in pri Mariji Vnebovzeti se spominjata 25. obletnice smrti dr. Gregorija Rožmana.

16., 17. in 18. — Novemberfest pri Sv. Vidu.

za enakovrednega partnerja, sanjali so o svoji nadmoči, a prav Kanada jim je zadala z rezultatom 4:2 prvi poraz. Prej so še igrali Amerikanci politiko — kdo je amater in kdo profesionalc — dosegli po Finski, da so 5 igralcev treh držav res označili za profesionalce in jih črtali iz imenikov upravičenih udeležencev, vmes tudi dva kanadska »juniorja«. Morda je to nekako ujezilo mlade Kanadčane (njihova povprečna starost je bila kot pri Amerikancih menda 22 let), ker so kasneje poleg ekipe ZDA premagali še Avstrijce, Fince in Norvežane.

Amerikancem se je nekako ustavil ves napovedan in predvidevan polet. Zgubili so še dve tekmi, zmagali enkrat in dvakrat igrali neodločeno s precej slabšima nasprotnikom. Mar se je nekako maščevalo zakulisno športno politično izigravanje? Ne vem za nobenega res amaterskega hokejista. Vsakega, ki obeta morebiten uspeh, podpišejo in podpirajo od prvih mladinskih let na ta ali oni način. Nekje se je torej zataknilo. »Kdor je sam čist, ta naj druge umiva!« Na igrah so se seve odlikovali starejši in veliko več izkušeni »amaterji« Rusi in Čehoslovaki ter zasedli sledeča mesta: 1. Rusi, 2. Čehoslovaki, 3. Švedci, 4. Kanadčani, 7. Amerikanci in 9. Jugoslovani (od vseh skupaj 12 moštev).

Smuški teki so bili »rezervirani« za severnjake in med nje se je uvrstilo le nekaj Vzhodnih Nemcev. Tudi tod razočaranja. Amerikanec Koch, ki je sposoben vrhunskih zmag in so od njega to tudi pričakovali, ni uspel, zasedel je le 21. in kasneje 10. mesto. Tudi kombinatorec Lynch delno radi politike ni uspel in se s kratkimi skoki in kasneje s slabšim tekom ni plasiral med prvo desetorico.

Še mnogim drugim ni šlo po željah in upanjih. V skokih na 70 m skakalnici je zmagal takorekoč novinec, 19-letni Nemecc Weissflog, katerega ime še nismo slišali. Tod so Kanadčani kot tudi Jugoslovani računali na medaljo, če že ne zmago. Letos dva najboljša skakalca, Kanadčan Bulau in Slovenec Tomaž Ulaga, pa sta res razočarala. Oba sta namreč v tekmah za svetovni skakaški pokal v prvi petorici. Namesto prvih mest pa je zasedel Bulau šele 38. mesto. Tomaž Ulaga, ki je lani na predolimpijskih skokih v Sarajevu postavil z 91 m rekord skakalnice, to pot po zdrsljaju na naletu skočil samo 56 m in bil končno po 2 skokih predzadnji. In to pred deset tisoči domačih in tujih gledalcev. Res izredno razočaranje!

Na 90 m skakalnici je zmagal Finec Nykanen s skokoma 116 m (rekord) in 111 m. Dru-

gi je bil že prej omenjeni mladenci Weissflog, 4. pa dobri Amerikanec Hastings s skokoma 102.5 in 107 m. Vsekakor njegov dosedanji največji uspeh.

(konec prihodnji torek)

Senčna stran sarajevske olimpiade

GORICA, It. - Pod naslovom »Liberalnost Jugoslavije se konča pri človekovih pravicah« je ugledni nemški dnevnik *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 8. februarja priobčil tole poročilo iz Beograda:

»Samo 50 km zračne črte od Sarajeva, kjer se med zimskimi olimpijskimi igrami visoko povzdigujejo ideali miru in svobode, stojita mesti Foča in Zenica s svojimi zapori. Iz Foče je pred nekaj tedni prišel na Zahod klic na pomoč: politični jetniki se pritožujejo, da ne uživajo pravic, katere vsebuje jetniški pravilnik.

Med 15 podpisanimi sta tudi dva frančiškanska redovnika. V Zenici je zaprt frančiškanski novic Vidović, ki je bil ob aretaciji 1980 star šele 20 let. Obsojen je bil na 6 let ječe, ker je zložil pesem, v kateri je popisal, kako je jugoslovanska politična policija umorila njegovega očeta in deda.

Zapori, v katerih prestajajo krivično kazen ljudi, katerim se odrekajo človekove pravice, pa niso samo v socialistični republiki Bosni in Hercegovini, kjer zdaj poteka zimska olimpiada. Novembra lani je prišlo na Zahod pismo iz Lepoglave s podpisi 8 zapornikov. Med njimi je tudi 47-letni gospodarski strokovnjak Veselica, obsojen na 11 let, ker je baje na Zahod pošiljal poročila o kršenju človekovih pravic v Jugoslaviji.

Osmerica jetnikov je jetnišniško vodstvo prosila, da bi ob priložnosti svetega leta prejeli zakramente. Odgovor: samica, udarci in nazadnje naščuvanje kriminalcev na politične.

Jugoslavija je država, ki se rada ogrinja s plaščem liberalnosti. Olimpijske igre hočejo ravno to doseči. Vendar se jetnikom odreka vsaka verska tolažba, s čimer se kršijo določbe mednarodne pogodbe o človekovih pravicah, ki jo je podpisala tudi Jugoslavija. Na to kršitev je pred nedavnim s prstom pokazal tudi zagrebški nadškof kardinal Kuharič.«

Katoliški glas,
(23. feb. 1984)

Človekova zgodovina je
napisana na njegovem obrazu.
A. Trstenjak

Ljudje brez strasti ne znajo
spreminjati zgodovine.

C. Milosz

Polemika o deležu Slovencev pri nastanku jugoslovanske države

(V zadnjem času smo poročali o odmevu v Sloveniji glede tako imenovanih »programskih jeder«, po katerih naj bi bilo po zaslugi beograjske centrale v samih slovenskih šolah prizadeto oziroma ogroženo slovenstvo. Opaziti je tudi druge tovrstne pritiske, prav tako pa reakcije prizadetih slovenskih strokovnjakov, ki skušajo tehtno odgovoriti na za Slovence škodljive trditve, katere prihajajo iz drugih republik v SFRJ. Tako je zgodovinar Janez J. Švajncer pred nedolгим v *Naših razgledih* (27. jan. 1984) odgovoril na feljtonski članek nekega Petra Opačiča, ki je bil izšel v beograjskem listu *Politiki*. Ker v svojem precej obširnem odgovoru navaja Švajncer zanimive podatke o vojaški vlogi Slovencev pri nastanku jugoslovanske države leta 1918, posredujem večji del njegovega članka. Vem, da je med bralci *Ameriške Domovine* veliko oseb, ki se zanimajo za slovensko zgodovino, nekatere se bodo najbrž tudi spomnile dogodkov, o katerih piše Švajncer. Če bodo voljne posredovati dodatne podatke ali pa koregirati nekatere Švajncarjeve trditve oz. stališča, bom take prispevke z veseljem objavil. Kakor vedno v zvezi s prispevki zgodovinarjev iz današnje Slovenije, je treba vzeti v poštev osnovno, obvezno stališče pisca, ki ga narekuje tamkajšnji politični sistem. Kljub temu pa pisec članka odločno brani slovensko vlogo v dogodkih okoli nastanka prve Jugoslavije. Ur. A.D.)

Najprvo citira Švajncer zgrešeno oceno srbskega pisca in sicer v izvorni srbsčini: »Od srpskih zarobljenika – povratnika iz austrougarskega zarobljeništvu, su obrazovane posebne jedinice ili su ulazili u sastav regularnih srpskih pukova. Neki od tih dobrovoljačkih jedinica u zajednici sa odredima obrazovani od meštana odigrali su značajnu ulogu v odbrani severne državne granice od nasrtaja Madžara i Austrijanaca u Prekomurju i Štajerskoj i Italijana u Dalmaciji sve do zaključenja mirovnih ugovora sa susednjim zemljama.«

Po nekaj uvodnih stavkov k gornji oceni – med katerimi povpe Švajncer tudi to: „Ta je drnato zgrešena ocena je na kratko opravila z vojaškim deležem Slovencev pri nastajanju skupne jugoslovanske države.“ – preide pisec na jedro svojega odgovora:

»Od Majske deklaracije 1917 je tekla v Sloveniji velika propaganda za Jugoslavijo. Kot zaželena Jugoslavija je bilo takrat opredeljeno območje Avstro-Ogrske z jugoslovanskim prebivalstvom. Dne 29. oktobra 1918 je bila v Zagrebu proglašena „Država SHS“ (Država Slovencev, Hrvatov in Srbov). Ta država je bila brez mednarodnega priznanja in brez natanko določenih meja, vendar je formalno obstajala vse do združitve s Srbijo 1. XII. 1918, dejansko pa je svoje funkcije opravljala še dalj časa. Imela je tudi svojo vojsko, ki je bila daleč od tega, da bi jo mogli imenovati zgolj „odredi obrazovani od meštana“.

»Vojska Države SHS je bila, kot država sama, razdeljena in njen slovenski del je bil posebna celota. Hrvaška vojska je bila imenovana kot „I. vojno okrožje“, slovenska vojska pa kot „II. vojno okrožje“. Zaradi visokega čina mu je poveljeval bivši avstroogrski podmaršal. Narodna vlada za Slovenijo, ki je bila imenovana 31. oktobra 1918, je imela tudi odsek za narodno obrambo. Vodil ga je dr. Lovro Pogačnik. Sloven-

cev in v lovskem bataljonu št. 7 52% Slovencev. O narodno-zavedni in protivojni revolucionarni naravnosti Slovencev v teh enotah govore znani vojaški punti z ustreljenimi voditelji uporov (Judenburg, Radgona, Murau). Nekaj posebnega je bilo, kako je oktobra 1918 slovenski gorski polk št. 2 dobil odhod na bojišče. Vojake so razorožili, veliko zaprli, ko pa so vojakom orožje vrnili, so se spet uprli.

Slovenska vojska

»Omenjanje teh slovenskih polkov avstroogrške armade je pomembno za razumevanje nastanka slovenske vojske novembra 1918. Ni zrasla iz nekakšnih meščanskih straž, pač pa iz slovenskih jeder starih polkov. Ko je dotedanji avstroogrski major Rudolf Maister 1. novembra 1918 v imenu mariborskega Narodnega sveta prevzel poveljstvo nad vojsko v Mariboru in tako nad Mariborom (zaradi večje avtoritete ga je Narodni svet še isti dan imenoval za generala), je odšel v vojašnico 26. strelskega polka v Melje, odpustil nemške vojake in iz Slovencev formiral enoto, ki je rastla kot Mariborski pešpolk. Polk je bil v celoti organiziran 21. novembra 1918. Imel je tri bataljone s po štirimi četami. Vsaka četa je imela tri Pehotne vode in vod lahkih strojnic. Že 23. novembra 1918 so slovenske enote pod poveljstvom generala Maistra v nenadni in dobro pripravljeno nočni akciji razorožile belo-zeleno nemško gardo, ki so jo imeli v rokah mariborski Nemci in nemčurji. Tako so Slovenci dejansko uveljavili svojo oblast v mestu. Maribor kasneje ni bil vključen v plebiscitno območje in je ostal z zaledjem Jugoslaviji in ni doživel usode Koroške, ki smo jo izgubili. Srbska kraljeva vojska s tem osvobajanjem slovenske severne meje na štajerskem odseku ni imela ničesar.

»Iz slovenskih jeder starih slovenskih avstro-ogrskih polkov so se razvili polki nove slovenske vojske; v Mariboru že omenjeni „Mariborski pehotni polk“, v Celju „Celjski polk“, ki je nastal iz starega celjskega 87. pehotnega polka, v Ljubljani „Ljubljanski polk“ iz slovenskih jeder starega 17. pehotnega bataljona in 7. ter 20. lovškega bataljona. „Slovenski planinski polk“ je zrasel iz starega gorskega strelskega polka št. 2. Iz starega tržaškega 97. pehotnega polka in 5. strelskega polka je izšel „Tržaški pešpolk“. Tako so nastale topniške, konjeniške, saperske in druge enote, celo letalstvo. Vojaki in oficirji v teh enotah so bili Slovenci, z izjemami, ki jih bomo omenili kasneje.

»Z ukazom poveljstva srbske kraljeve vojske je bilo namesto II. vojnega okrožja 22. decembra 1918 formirano poveljstvo Dravske divizijske oblasti, toda to poveljstvo je začelo delovati šele v začetku

februarja 1919. Za poveljnika je bil imenovan srbski kraljevi general Krsta Smiljanić. Skoraj tri mesece po tistem, ko je dejansko prevzel poveljstvo, je koncem aprila 1919 prišlo do ofenzive slovenskih enot na koroškem odseku, in to brez pomoči srbskih kraljevih enot. Avstrijske enote so to ofenzivo zlomile in celo zavzele dele ozemlja, ki je bilo do takrat v slovenskih rokah.

»Zlom ofenzive je imel velike politične posledice in ena izmed njih je bil prihod srbskih kraljevih enot v Slovenijo. Maja 1919 so slovenski in srbski kraljevi polki znova napadli, toda ta vojni uspeh ni mogel rešiti ozemlja, ki smo ga kasneje izgubili s plebiscitom. Po tej veliki ofenzivi so bili julija 1919 slovenski polki vključeni v enotno vojsko, dobili so nova imena in številke. Postopoma je bilo uvedeno srbsko poveljevanje, prihajali so regruti z neslovenskih območij, slovenski regruti pa so bili poslani iz Slovenije, enako je bilo z oficirji. Tako je nastala velikosrbska kraljeva vojaška organizacija.

Vloga srbskih vojakov

»O vprašanju srbskih vojakov, bivših avstroogrskih vojnih ujetnikov, pa naslednje:

»Slovenska vojska, kot rečeno, ni imela legitimacije antantnih enot. Tako so bili v nekaj primerih srbski vojaki – bivši vojni ujetniki – uporabljeni kot „antantne“ čete v zavajanju Avstrijev in tudi Italijanov. Po avstroogrskem zlomu so italijanske enote počasi zasedale ozemlje, ki je bilo Italiji obljubljen z Londonskim paktom za vstop v vojno. Italijani so prekoračili celo demarkacijsko črto in takrat je za Slovence veliko storil podpolkovnik srbske kraljeve vojske – bivši vojni ujetnik Stevan Švabić. V Ljubljani je poveljeval Komandi srpskih trupa u Ljubljani, srbskim vojakom, bivšim avstroogrskim vojnimi ujetnikom.

»Podpolkovnik Švabić je 14. novembra 1918 protestiral pri Italijanih in zagrozil, da bo uporabil orožje, če bodo italijanske enote nadaljevale s prodiranjem. A kako se je na to dejanje podpolkovnika Švabića odzvala komanda srbske kraljeve vojske? Švabića so že 20. novembra 1918 telefonično poklicali v Beograd in od tam se ni več vrnil. Ob tem moramo vedeti, da ne pred 1. decembrom 1918 in ne po zedinjenju srbska vlada in srbsko vrhovno poveljstvo nista dala srbskim enotam, ki so jih sestavljali bivši vojni ujetniki – Srbi v Sloveniji, legitimacije, da nastopajo kot antantni vojaki. To so, dokler je šlo, ti vojaki počeli iz svoje zavesti, ko pa so Avstrijci nehali verjeti v „antantne“ srbske enote, se je zgodilo, kar je imelo velike politične posledice. Srbski odred bivših vojnih ujetnikov – 280 vojakov s sedmimi oficirji pod poveljstvom kapetana Milovana Milosavljevića –

je 14. decembra 1918 zasedel Grabštajn, severno od Drave, deset kilometrov vzhodno od Celovca, in ko se ta odred ni mogel legitimirati kot enota srbske vlade ali srbskega vrhovnega poveljstva, so Avstrijci odred razorožili, ujeli in prek Budimpešte poslali v Srbijo. Zdaj je bilo očitno, da so slovenske enote na položajih proti Avstriji prepuščene same sebi. Tak razvoj dogodkov je bil velik politični pritisk na vlado v Ljubljani.

»Še o tem, da je bil iz srbskih vojakov – bivših avstroogrskih vojnih ujetnikov, formiran 26. pehotni polk „Komande srbskih trupa u Ljubljani“. Čete tega polka so bile razmeščene v Trbovljah, Zagorju, na Jesenicah, v Kranjski gori, Kranju in drugih krajih. Če vemo, da so bili kraji, kot so Trbovlje, Zagorje, Kranj in podobni daleč od fronte na meji in veliki centri nezadovoljnega proletariata, lahko sklepamo, čemu so te čete služile. (Kot vidite, se morajo vsi zgodovinarji v Sloveniji izkazati s citiranjem marksističnih izrazov in gesel! Ur.) Prva enota redne srbske kraljeve vojske, ki je prišla v Slovenijo, je bil bataljon 4. pehotnega polka Drinske divizije. V Ljubljano je prišel 22. decembra 1918, vendar ne, da bi odšel na fronto, pač pa zato, ker je 23. decembra 1918 prišel v Ljubljano kot šef srbske vojne misije pri narodni vladi za Slovenijo oziroma pri II. vojnem okrožju general Smiljanić, ki je z začetkom februarja začel poveljevati kot komandant Dravske divizijske oblasti.«

(V pripravi imam članek, ki bo kazal slovensko zastopstvo v sekretariatu za zunanje zadeve vlade SFRJ. Navzočnost Slovencev je sicer zelo pičila. Ur.)

Več vina v ZDA

LJUBLJANA — Pred nedavnim se je mudila v Sloveniji delegacija ameriške družbe Coca-Cola, ki jo je vodil Claus M. Halle, izvršni podpredsednik in predsednik izvozne korporacije Coca-Cola.

Delegacijo je sprejel dr. Boris Frlec, podpredsednik izvršnega sveta slovenske skupščine. Pogovora sta se udeležila tudi Jernej Jan, predsednik republiškega komiteja za mednarodne odnose, in Rado Dvoržak, predsednik poslovnega odbora družbe Slovin. S Slovinom ima Coca-Cola poslovni sporazum o izvozu slovenskega vina v ZDA.

Coca-Cola in Slovin sta dosegla nov dogovor, po katerem predvidevata povečani izvoz vina iz Slovenije in SFRJ v ZDA, tako da bi se po letu 1985 izenačile dobave koncentrata coca-cole v SFRJ z izvozom vina s težnjo, da se v kasnejših letih ta bilanca prevesi v korist izvoza vina v ZDA.

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Dva dni pred poletom z otoka me je zgodaj zvečer general Mao poklical po telefonu. Vprašal me je, če sem občutil potresne sunke, ki so se v presledkih ponavljali več minut. Dejal je, naj me ne skrbi, ker se pripetijo pogosto. Mogoče pa je, je rekel, da postanejo sunki močnejši in da so prvi le predhodniki bolj resnega potresa. Umestno je pripraviti se na kaj takega, je svetoval, ker ni prijetno in varno ostati v hiši. Vzel naj bi torej posteljino z odejo na vrt.

Komaj sem obesil slušalo, se je hiša stresla. V sobo je priteknel služabnik; pokazal sem mu posteljo; pograbil je vse potrebno ter s krikom zbežal skozi vrata. Naenkrat se me je lotil občutek, kot da ne znam več hoditi ali stati na nogah in da se vse premiče. Ni trajalo več kot nekaj sekund, a zdele so se dolge. Za trenutek je bilo vse mirno, ko sem utekel iz hiše.

Izza visoke vrtno ograje se je razlegalo vpitje, katero je spremljalo bobnanje in trobentanje. Ko je utihnil vrišč, so prišli iz dalje visoki zvoki kitajske pesmi. Šunder sem tolmačil kot vražarsko prepredavanje nadaljnega potresa, petje pa v pohvalo in zadoščanje za povrnjeni mir.

Miru tisti večer ni bilo. Mislil sem, da je potres prenehal, sem namignil služabniku, naj odnese posteljino nazaj v hišo. Kakor pribit je stal poleg banjanovega drevesa in zmajal z rokama, skočil v zrak in zavpil, ko sem se obrnil proti hiši. Gotovo več ve in sluti kot jaz, sem mislil in ostal na vrtu.

Čez mogoče deset minut so se povrnili lahki tresljaji, komaj opazni, le da se je zdelo, da noge omahujejo in da ni varno na njih stati. S tresljaji se je ponovilo vpitje in bobnanje. Usedel sem se na tla. Začeli so se silnejši sunki in se v presledkih ponavljali.

Oskrbnik hiše in drugi so legli na tla in storil sem isto, pa to se mi ni zdelo nič bolj udobno ali varno proti zemeljskim

sunkom. V trenutku močnejših udarcev je vrišč z ulice kakor iz strahu premolknil in se po presledku spet začel. Podzemeljskega grmenja, ki zamolklo spremlja potrese drugod po svetu, pa ni bilo slišati.

Potresni sunki so se povračali celi dve uri. Ostal sem s služinčadjo na vrtu še pol ure potem, ko so prenehali. Popoln molk je na mah prekinil smeh in veselo čebljanje srečnih ljudi, da ni prišlo do hujšega. Nobenemu se ni nič pripetilo; o škodi po mestu Tajpej sem slišal naslednji dan, da ni bilo znatna.

General in drugi so mi povedali, da na Formosi ni meseca brez majhnih in včasih srednje močnih potresov. Ljudstvo jih je vajeno in z vražami prepreduje velike nesreče, ki pogosto prizadenejo posamezne kraje z ruševinami in ljudskimi žrtvami.

Polkovnik Hocevar je odpoštoval s Formose po prvem tednu. Na izlete z njegovim jeepom v okoliško gričevje me je dvakrat spremljal general Mao. Stoičen, nadvse galanten gospod je bil prijazen družabnik. Ženo in njene starše so komunistični revolucionarji ubili in vsa družina je bila uničena in razkropljena leta 1949. Sam je moral pobegniti, ko se je Čangkajšek umaknil.

Vodstvo varnostnega oddelka mu je bilo več kot vsakdanja služba. Hotel je oddelek preurediti v moderen in učinkovit vladni organ za borbo proti komunizmu v svoji domovini. Najini razgovori so se torej tikali največ njegovega organizacijskega dela. Obenem so mu sestanki služili kot vežba v angleškem jeziku.

Po obeh izletih v griče sva se ustavila v naselju razkožnih vil in hotelov za turiste. Kraj slovi po vročih mineralnih vrelih in vsako podjetje ima za izletnike obsežno splošno in nemalo majhnih privatnih plavalšč.

Sistem so med leti okupacije uvedli Japonci, ki so izkoristili naravne prilike v trgovske namene. Z vrtovi obdani hoteli

ob vznožju gričev se ne razlikujejo od sličnih ustanov na Japonskem, presegajo pa jih v moderni opremlitvi.

Dve nališpani ženski v japonskih sprejemnih kostumih sta naju odvedli v posebno sobo, da nama postrežeta s čajem in sladkarijami. General Mao mi je povedal o prijetnosti plavanja v topli in težki mineralni vodi in koj sem bil pripravljen poizkusiti to novost. Ampak hlačk nisem imel. Rekel je, da se teh ne poslužujejo.

Naročil je strežnicama, naj pripravita privatno plavalšč, da se hočeva kopati. Naročilo se jima je moralo zdeti nenavadno. Privatno kopališč služi le posamezniku, ker z njim vedno gre v vodo gejša, da mu streže in ga kratkočasni.

Dovolj prostorna soba s porcelanastimi stenami in kopališčem v zadostni dolžini za kratko plavanje je bila opremljena v kotu z udobnim ležiščem. Obe gejši »lepotici« sta že čakali, ena v vodi, druga pojoča pri prekladanju blazinic na ležišču. Dekleti sta neverjeno strmeli v generala, ki jima je dejal, da ju ne potrebujeva. Pri vratih sta se ustavili in zasmejali.

Vzlic obilici poslov z uradi je bil dvotedenski obisk na Formosi v razvedrilo. Mao in njegovi pomočniki so se potrudili oskrbeti me z vsem, kar sem želel. Zvečer pred odhodom sem bil gost na njegovem domu. Tedaj nisem poznal kitajskega običaja, da gostitelj pokloni predmet, katerega dobrodošli gost najbolj občuduje. Na steni sprejemne sobe sta visela dva starodavna portreta prednikov v naravni velikosti moškega in ženske iz dinastije Manču.

Ogledoval sem pestrost detajlov na slikah iz svilenega papirja. Obraz in roke sedečih mogotcev brez okrasa, le čisto naravno upodobljene, svečana pokrivala do tal pa so bila posejana z raznovrstnim cvetjem in drugimi okrasi. Dasi se nisem nikoli ogreval za orientalsko umetnost, se je bilo težko nagledati mojstrskega dela v slikovitih podrobnostih.

Ko sva po večerji stopila iz jedilnice, portretov ni bilo več na steni. General je naročil zvitju na drog in na mizi sta bila spravljena v puščicah zame. Zaman sem odklanjal dragoceno starino. General mi je podaril puščico pred odhodom. Izročil mi ju je z besedami, naj ju hranim v spomin na kitajske prijatelje. Da bi sam ne nosil, je velel strežniku odnesti portreta v avto.

Drugo službeno potovanje iz Tokia na Formoso bi bil lahko opravil kdo drug, a iti sem hotel sam, da bi se spet sestel z dobrim generalom in se mu oddolžil za gostoljubnost in darilo. Nesel sem mu moderen radijski aparat, katerega je bil silno vesel.

(se nadaljuje)

**Dopisujte v Ameriško
Domovino, sporočajte
o rojakih v svojih
naselbinah!**

Report of the 1984 Growth Membership Program

It gives me a great deal of pleasure to announce that the Life Insurance Department of our Holy Family Society has just shattered all previous records of enrollment. In the very short time of 45 working days the Life Department enrolled 349 NEW MEMBERS... These NEW MEMBERS purchased \$765,000.00 of life insurance with an annualized premium of \$52,350.00...

This record will be hard to duplicate; however, we will do our best and we will see what happens in the next 45 days.

Our Accident and Health Department was also very busy; however, this Department did not have the success that our Life Department enjoyed. The Accident and Health Department enrolled 201 NEW MEMBERS in the same amount of time.

We can all be proud of the combined total of 550 new members that have joined our Society since this new year of 1984.

On behalf of the Officers, Members and Friends of the Holy Family Society, we welcome each and every one of you into our FAMILY of the Holy Family Society.

We will do our utmost to serve you and we will do our best to merit your confidence in us. "WELCOME".

Fraternally yours,
HOLY FAMILY SOCIETY

Joseph J. Konrad
President

The Holy Family Society of the USA

ONE FAIRLANE DRIVE, JOLIET, ILL 60434

Since 1914...

The Holy Family Society of the U.S.A. has been dedicated to the service of the Catholic home, family and community. For half-a-century your society has offered the finest in insurance protection at low, non-profit rates to Catholics only.

LIFE INSURANCE • HEALTH AND ACCIDENT INSURANCE

Historical Facts

The Holy Family Society is a society of Catholics mutually united in fraternal dedication to the Holy Family of Jesus, Mary and Joseph.

Society's Catholic Action Programs are:

1. Scholarships for the education of young men aspiring to the priesthood.
2. Scholarships for young women aspiring to become nuns.
3. Additional scholarships for needy boys and girls.
4. Participating in the program of Papal Volunteers of Latin America.
5. Bowling, basketball and little league baseball.
6. Social activities.
7. Sponsor of St. Clare House of Prayer

Družba

sv. Družine

Officers

President.....	Joseph J. Konrad
First Vice-President.....	Ronald Zefran
Second Vice-President.....	Anna Jerisha
Secretary.....	Robert M. Kochevar
Treasurer.....	Anton J. Smrekar
Recording Secretary.....	Nancy Osborne
First Trustee.....	Joseph Sinkovec
Second Trustee.....	Frances Kimak
Third Trustee.....	Anthony Tomazin
First Judicial.....	Mary Riola
Second Judicial.....	John Kovas
Third Judicial.....	Frank Toplak
Social Director.....	Mary Lou Golf
Spiritual Director.....	Rev. Lawrence Grom, O.F.M.
Medical Advisor.....	Joseph A. Zalar, M.D.

"SLOVENIA RADIO PROGRAM"

HEARD COAST TO COAST
3 till 4 on Saturday afternoons E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119